

ÖZET

Günümüzün en önemli konularından birisi olan sürdürülebilir kalkınma hareketi bütün dünyada yayılmaya başlamıştır. Konuyla ilgili Birleşmiş Milletler başta olmak üzere birçok kuruluş çalışmalar yapmış ve yapmaya devam etmektedir. Bu kapsamda sürdürülebilir kalkınma hedefleri arasında yer alan sürdürülebilir kentler ve topluluklar konusu bu çalışmada ele alınarak değerlendirilmiştir. Böylece, artan nüfus yoğunluğu, plansız kentleşme gibi sorunların yansması olarak kent içerisindeki yeşil alanlara günümüzde verilmeyen öneme dikkat çekilmek istenmiştir.

Dünyada belirlenen standartlar ve Türkiye'deki durum arasındaki farklar yapılan çalışmalarda görülmektedir. Bu çalışmada da yeşil alanların kent içerisindeki kullanımları, yeterlilikleri ve erişilebilirliklerine değinilmiş, insanlar üzerindeki fiziksel ve psikolojik olarak etkilerinden bahsedilmiştir. Planlı ve plansız kentleşme süreçlerinde yeşil alanların kent içerisinde kullanımını arttırmak üzere hayata geçirilen örnekler incelenmiştir.

Mimari ölçekte yeşilin kullanımı kapsamında yeşil bina, yeşil çatı, yeşil cephe ve sertifika (LEED, BREEAM vb.) kavramlarının ortaya çıktığı görülmektedir. Dünyadan ve Türkiye'den örneklerle bu kavramların yapılarda nasıl uygulanmaya başlandığı incelenmiştir.

Tezde alan çalışması olarak İstanbul içerisinde, birbirinden E-5 Karayolu ile ayrılan komşu iki mahallenin yeşil alan durumları incelenmiştir. Ataköy ve Şirinevler planlı ve plansız kentleşmenin örnek mahalleri olarak seçilmiş, bu mahallelerdeki yeşil alana erişim, yeşil alan yeterliliği konularının karşılaştırması yapılmıştır. Kullanıcıların yeşil alan kullanımını ve memnuniyetini arttırmak adına planlı kentleşmede bütünsel yaklaşım olarak yeşil ağlar Ataköy mahallesi için bir öneri olarak düşünülmüştür. Plansız kentleşmenin örneği olan Şirinevler mahallesinde ise noktasal çalışma olarak tanımlanan kentsel akupunktur, kamusal yeşil alanların artması için önerilmiştir. Yapılan analizler çerçevesinde yeşil alan yeterliliği, erişilebilirliği, kullanım amaçları ve memnuniyet durumu kapsamında iki mahalle arasındaki farklar değerlendirilmiş, planlı ve plansız kentleşme için dünyadaki örneklerden yola çıkılarak öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kentler ve topluluklar, planlı ve plansız kentleşme, yeşil ağlar, kentsel akupunktur, açık ve yeşil alanlar, kentsel ve mimari ölçek, Ataköy, Şirinevler, İstanbul

ABSTRACT

The sustainable development movement, which is one of the most important topics at present, has started to spread all over the world. Many organizations, especially the United Nations, have carried out and continue to carry out studies on this subject. In this context, sustainable cities and communities, which are among the sustainable development goals, are discussed and evaluated in this study. As a reflection of problems such as increasing population density and unplanned urbanization, it is aimed to draw attention to the importance not given to green areas in cities at present.

The differences between the standards set in the world and the situation in Turkey can be seen in many studies. In this study, the use, adequacy and accessibility of green areas in the city are mentioned, and the physical and psychological effects on people are discussed. Examples of planned and unplanned urbanization to increase the use of green areas in the city are examined.

It is seen that the concepts of green building, green roof, green facade and certification (LEED, BREEAM etc.) have emerged within the scope of the use of green in architecture. Research on the subject reveals examples in the world and in Turkey.

As a field study in the thesis, the green space conditions of two adjacent neighborhoods in Istanbul, separated from each other by the E-5 Highway, were examined. Ataköy and Şirinevler were selected as sample neighborhoods of planned and unplanned urbanization, and the issues of access to green space and green space adequacy in these neighborhoods were compared. In order to increase people's use and satisfaction of green areas, green networks as a holistic approach in planned areas are considered as a suggestion for Ataköy neighborhood. Urban acupuncture, which is seen as a hyperlocal intervention in Şirinevler neighborhood, an example of unplanned urbanization, is considered as a suggestion for increasing public green areas. Within the framework of the analyses, green space adequacy, accessibility, usage purposes and satisfaction status, differences between the two neighborhoods were evaluated and suggestions were made for planned and unplanned urban areas based on examples from around the world.

Keywords: Sustainable cities and communities, planned and unplanned urbanization, green network, urban acupuncture, open and green spaces, urban and architectural scale, Ataköy, Şirinevler, Istanbul